

Covoare fermecate

V-aș spune o poveste frumoasă. Povestea covoarelor otomane păstrate în regiunea Brașov-Sibiu și povestea pasiunii lui Ștefan Ionescu pentru această comoară ignorată, pe care a reușit să o redea publicului, îngrijindu-se, cu mari sacrificii, de apariția unei cărți magnifice: *Antichi tappeti ottomani in Transilvania*, Verduci Editore, Roma, 2005. Ștefan Ionescu este inginer, trăiește de mult timp în Italia (alături de soția sa, Teresa, care a practicat arheologia în fosta Dacie romană, pe șantierul lui Daicoviciu) și e fascinat de „covoristică”. Eram ambasador la Sfântul Scaun când l-am cunoscut pe Ștefan, de care m-am apropiat grație unui prieten comun: Horia Bernea. În casa lui romană, ornată cu minunate tablouri românești, am înțeles pentru prima oară *valoarea unică* a covoarelor anatoliene conservate în comunitățile săsești din Transilvania: le-ați văzut în copilărie, ca și mine, când ați vizitat, bunăoară, Biserica Neagră sau muzeul Brukenthal, dar nu ati aflat, probabil, că acele colecții, alcătuite de negustorii ce străbăteau odinioară drumurile comerciale central-europene, cuprind piese rarissime, pe care numai o mână de experți *le știu păstrate* pe teritoriul României. Fabuloasele țesături (create între secolele XV și XVIII) s-au salvat de distrugere prin azil bisericesc. Dacă negustorii transilvăneni n-ar fi avut cosmopolitismul și gustul estetic de a le prezerva, ca semne de opulență, dar și ca marcă a unui spirit deschis, aceste capodopere textile s-ar fi destrămat, asemenea suratelor din fostul Imperiu otoman, în acidul vicisitudinilor.

M-am înțeles atunci cu Ștefan Ionescu asupra unui proiect care a suferit nenumărate ajustări: să organizăm o expoziție cu 100 de piese, la Milano, în capitala mondială a covorului. Ștefan citea pătimaș bibliografii inaccesibile, își găsisse galeristul ideal, dar și specialistul român în materie (Andrei Kertesz), iar eu am dat drumul corespondenței oficiale pentru a pregăti evenimentul în montura Marelui Jubileu. Ideea de fond era patriotică: să arătăm publicului occidental ce poate descoperi în România. Să prezentăm, pe lângă catalogul științific, o monografie despre Transilvania ca loc de intersecție a mai multor culturi și civilizații. O Transilvanie românească, sediu al unor complexe aculturații, matcă a unui dialog interetnic și multiconfesional demn, ca exemplu istoric, de Europa contemporană... Nicăieri nu mai poți admira textura mistică a unei arte *islamice* etalate la adăpostul unor biserici *protestante*, dar amplasate în plin spațiu *ortodox* !

Ștefan Ionescu se lovea curînd de realitate: nu erau bani, asigurările costau exorbitant. Custozii ecleziastici ai colecțiilor refuzau exportul lor temporar. Galeristul din Milano se vedea ca protagonist al evenimentului, ocultînd paternitatea „ionesciană” a expoziției. Ministerul român al Culturii voia și nu putea sau putea și nu voia... Ștefan Ionescu nu s-a descurajat. și-a făcut un web site (www.transylvanianrugs.com). A călătorit la fața locului, unde

a parlamentat insistent cu gardienii tezaurului. A renunțat la Milano, în favoarea Romei, unde câteva covoare au ajuns, abia acum, și nu la o galerie specializată, ci la discret-accessibila *Accademia di Romania*. Însă adevărata performanță a prietenului meu constă în apariția volumului semnalat la început. E un catalog rezonat. O lucrare exhaustivă, publicată la standardul indepasabil al cărții de artă italiene. În ea, covoristica mondială își fixează un nou reper. Reproduseri perfecte, studiu istoric aplicat, fișe individuale de o tehnicitate impecabilă. Prezentarea e tipologică, iar colecțiile reproduse acoperă aria maximă (incluzând Rupea, Sighișoara, Mediaș, Sebeș sau Cluj-Napoca, dar și fondul păstrat la Muzeul Național de Artă din București sau exemplarele ajunse în colecții particulare). Un volum cu o justificat de lungă *tabula gratulatoria*. Dar care nu ne-ar fi ajuns în mâini – și nici n-ar fi fost recenzat, spre exemplu, în revistele de talia unei Hali – fără abnegația „nebunească” a unui intelectual român „necunoscut” și expatriat... Bravo, Ștefan Ionescu ! România îți datorează mai mult decât s-ar crede.

Teodor Baconsky

DILEMA VECHĂ, Anul II, nr. 69, 13-19 mai 2005